

ПРИВРЕМЕНО ОБУСТАВЉАЊЕ ВАНПАРНИЧНЕ ДЕЛАТНОСТИ

1. Ванпарнично процесно право у савременој југословенској држави никад није било регулисано јединственим правним изворима. Кодификација ванпарничног процесног права, у послератној Југославији, за разлику од предратне Југославије, у којој је, по узору на аустријско право, кодификована ванпарнична процедура 1934. г., никад није била извршена на савезном нивоу. У СФРЈ никад није био донесен закон о општем ванпарничном поступку, којим би била уређена општа правила ванпарничног поступка, нити су били регулисани сви посебни ванпарнични поступци. На основу Одлуке АВНОЈ-а из 1945. г.¹ и, касније, познатог чл. 4. Закона о неважности правних прописа донесених пре 6. априла 1941. г. и за време непријатељске окупације из 1946. г.,² примењивана су, дуги низ година, правна правила из предратног Закона о ванпарничном поступку из 1943. г., која се чак и данас примењују у неким ванпарничним стварима. Стара правна правила примењивана су под познатим условима: да одређена материја није регулисана новим правним прописима и да су та правна правила у складу са новим правним поретком. Судска пракса је поједина правна правила ванпарничне процедуре модификовала и усклађивала их са принципима новог правног поретка, посебно под утицајем принципа и решења из Закона о парничном поступку,³ који има карактер супсидијарног извора права у овој процесној области. Касније, новим савезним законима парцијално су уређивани поједини ванпарнични поступци, а у овим ванпарничним стварима које још увек нису биле уређене новим законима, примењивана су, поред старих правних правила из предратног закона, и општа правила ванпарничног поступка из Закона о наслеђивању из 1955. г.,⁴ као опште ванпарничне норме.

Иако је рад на кодификацији ванпарничне процедуре у новој Југославији започео доста рано, он није дао никад очекиване резултате. Први целовит нацрт закона о ванпарничном поступку појавио се 1949. г. али се, касније, пошто је био прерађен, одустало од даљег рада на њему. У то време био је интензивираан рад на коди-

1) Сл. л. ДФЈ бр. 4/45.

2) Сл. л. ДФЈ бр. 86/46.

3) Први закон о парничном поступку донесен је 1956. г. (Сл. л. СФРЈ 4/57).

4) Сл. л. СФРЈ бр. 20/55, пречишћен текст, 42/65.

фикацији парничне процедуре, те је закључено да се тек после усвајања Закона о парничном поступку настави рад на кодификацији ванпарничног поступка. Да би се отклонили практични проблеми ванпарничног правосуђа, општа правила ванпарничног поступка уређена су Законом о наслеђивању 1955. г. тако да су она олакшала рад у ванпарничним стварима и, истовремено, привремено одложила и пролонгирала рад на кодификацији ванпарничне процедуре. Касније је поново актуелизован и интензивирао рад на кодификацији ванпарничног поступка. Савезни секретаријат за послове правосуђа израдио је предлог Теза за Закон о ванпарничном поступку 1965. г. којим је требало да се јединствено регулише овај грађански судски поступак. Закон, међутим, никад није био донесен. Томе су, несумњиво, допринеле и промене до којих је касније дошло у законодавној компетенцији у домену ванпарничног процесног права.

2. У савременом југословенском праву, надлежност у домену уређивања ванпарничног поступка подељена је између федерације и република одн. покрајина. Према Уставу СФРЈ из 1974. г., Федерација је овлашћена да уређује све судске поступке, па и ванпарнични поступак, осим посебних ванпарничних поступака који су у законодавној компетенцији република одн. покрајина. Републике и покрајине уређују посебне ванпарничне поступке у оним областима у којима оне саме уређују друштвене односе.

3. Федерација није кодификовала савезно ванпарнично процесно право иако је скала материјалноправних односа из њене компетенције у овој области доста широка.⁵ Појединим савезним законима уређени су поједини посебни ванпарнични поступци, детаљно или парцијално,⁶ или је, у неким ванпарничним стварима, само предвиђена надлежност ванпарничног суда.⁷ У време уставне реформе из 1974. г. и непосредно после доношења Устава, сматрало се да нема потребе да се доноси савезни закон о ванпарничном поступку јер се, погрешно, сматрало да је област законодавне компетенције релативно уска и да је довољно да се уреде само посебни ванпарнични поступци из законодавне компетенције Федерације. Осим тога, сматрало се да би се савезни закон о ванпарничној процедури свео на опште одредбе и да би на тај начин угрозио републике и покрајине у њиховом праву да самостално креирају своје ванпарнично процесно право. Последице таквог става испољавају се у томе што до данас није кодификована савезна ванпарнична процедура, иако постоји потреба да се на једин-

5) Детаљно о томе: Дика, М. — Проблем савезног закона о изванпарничном поступку, Правна мисао, 11—12/87, стр. 10.).

6) Видети нпр. Закон о меници (Сл. л. ФНРЈ бр. 104/46, Сл. л. СФРЈ бр. 16/65 и 54/70), Закон о чеку (Сл. л. ФНРЈ бр. 105/46, Сл. л. СФРЈ бр. 12/65, 51/71 и 52/73), Закон о решавању сукоба закона с прописима других земаља у одређеним односима (Сл. л. СФРЈ 43/82), Закон о поступку за упис у судски регистар (Сл. л. СФРЈ 13/83), Закон о вредносним папирима (Сл. л. СФРЈ 40/78 и 15/80), Закон о поморској и унутрашњој пловидби (Сл. л. 22/77) итд.

7) Видети нпр. Закон о основним својинскоправним односима, Закон о облигационим односима, ЗУР, Закон о предузећима итд.

ствен начин уреде многа питања да би се успоставило јединство правног поретка у стварима из савезне законодавне надлежности, обезбедило јединство у примени савезног права, и остварила правна једнакост и правна сигурност у савезним ванпарничним стварима.⁸

У ванпарничним стварима из савезне надлежности, за случај да поступак није уређен савезним прописима, примењују се и данас правна правила из Закона о ванпарничном поступку из 1934. г. на основу чл. 4. Закона о неважности. . .

4. За разлику од Федерације, која још увек није кодификовала ванпарнично процесно право, републике и покрајине су, углавном, уредиле ванпарничну процедуру из своје законодавне компетенције. . .

Законе о ванпарничном поступку донеле су досад: СР Македонија,⁹ СР Србија,¹⁰ САП Косово,¹¹ СР Црна Гора,¹² САП Војводина,¹³ и СР Словенија.¹⁴ У току је рад на кодификацији у СР БиХ.

У СР Хрватској још увек није целовито уређен ванпарнични поступак. Поједини посебни ванпарнични поступци уређени су у појединим материјалноправним законима. Тако су, нпр. уређени ванпарнични поступци у статусним, брачним и породичним стварима, у стамбеним стварима, уређен је оставински поступак, поступак поводом експропријације, поступци поводом оверавања исправа итд. Поред посебних правила, примењују се и правна правила предратног закона уколико републичким законима није уређен одговарајући ванпарнични поступак.

И у оним републикама и покрајинама у којима су донесени закони о ванпарничном поступку нису у потпуности обухваћени тим законом сви ванпарнични поступци. Поједине ванпарничне ствари су регулисане другим законима, у целости или парцијално. Међутим, парцијално регулисана ванпарнична процедура не изазива проблеме јер је законодавац регулисао општи ванпарнични поступак, који има универзалну примену у свим ванпарничним стварима.

5. Дугогодишњи недостатак савремене кодификације ванпарничне процедуре и неуједначени процес легислативног уређења овог грађанског судског поступка, имао је своје последице и на подручју процесноправне науке. Институције и проблеми ванпарничног поступка, који су доста дуго били занемаривани у стручној литератури, тек данас почињу да привлаче пажњу тако да у литератури почиње да расте интерес за проблеме ванпарничног процесног права.

У ситуацији кад девет законодавних субјеката уређује ванпарничну процедуру, намеће се потреба да се темељно и критички

8) Видети: Дика, М. — *op. cit.* стр. 15.

9) Сл. весник СРМ, 19/79.

10) Сл. гласник СРС, 25/82.

11) Сл. л. САОК, 42/86.

12) Сл. л. СРЦГ, 34/86.

13) Сл. л. САОВ, 27/88.

14) Ур. л. СР Сл. 30/86.

анализирају поједини процесни институти, и из теоријских и из практичних разлога. Осим тога, намеће се потреба да се поједини институти ванпарничног процесног права компарирају да би се одговорило на питање да ли су они регулисани на идентичан начин или нису, и уколико нису, у чему су та одступања и чиме су она мотивисана.

Ова расправа има за предмет компаративно истраживање режима који у савременом југословенском ванпарничном процесном праву важи у погледу привременог обустављања ванпарничне делатности.

6. Ванпарнични поступак се састоји од ванпарничних радњи субјеката ванпарничног поступка. Без обзира да ли је ванпарнични поступак покренут предлогом или по службеној дужности,¹⁵ ванпарнични поступак се развија, по правилу, у непрекидном временском току и редовно окончава кад буде остварен циљ због кога је поступак и био покренут. Поступак се редовно окончава доношењем коначне и мериторне одлуке, тачније њеном правноснажношћу; суд је донео тражену или потребну одлуку или је садејствовао на законом одређени начин у остваривању одређеног права или правног посла. У извесним случајевима, због природе самог поступка, изостаје формална одлука, као што је то нпр. случај у поступку у коме суд прима на чување исправу или издаје исправу коју је чувао. У овим поступцима није потребно да суд доноси одлуку јер се циљ поступка остварује на други начин.

У одређеним случајевима, поступак се окончава икако није остварен циљ поступка због кога је ванпарнични поступак и био покренут, иако тражена и потребна заштита није пружена. То се редовно догађа кад ванпарнични суд одбаци предлог или кад утврди да не постоје услови да поступа по службеној дужности у конкретној ванпарничној ствари.

Ванпарнични поступак се окончава и дефинитивно обуставља ванпарнична делатност и кад ванпарнични суд утврди да је у питању парнична ствар за чије решавање ванпарнични поступак није редовни правни пут.¹⁶

Повод за дефинитивно обустављање ванпарничне делатности могу да буду и разне објективне околности које настају независно од странака и суда, као што су: смрт странке у официјелном ванпарничном поступку, конфузија у двостраначком контентиозном поступку, итд.

Разлог за дефинитивно обустављање ванпарничног поступка и окончање ванпарничне делатности могу да буду и неке допуштене диспозитивне радње учесника. До обустављања поступка долази, уколико је, у поступку који је покренут предлогом, предлог повучен¹⁷ или је, у стварима у којима учесници могу да располажу предметом поступка, склопљено судско поравнање.

15) Детаљно о предлогу: Станковић, Г. — Грађанско процесно право, II, Ниш, 1987, стр. 420.

16) Детаљно о томе: Станковић, Г. — *op. cit.* стр. 376.

17) О повлачењу предлога детаљно: Станковић, Г. — *op. cit.* стр. 422.

О дефинитивном обустављању поступка ванпарнични суд одлучује решењем.

7. Поред дефинитивног обустављања ванпарничне делатности, у ванпарничном поступку може да дође и до привременог обустављања ванпарничне делатности. До привременог обустављања ванпарничне делатности долази кад наступе одређене околности, предвиђене законом, које доводе до тога да се у извесном временском периоду у текућем ванпарничном поступку не предузимају ванпарничне радње иако ванпарнични поступак још увек није окончан. По престанку тих околности, које су изазвале обустављање ванпарничне активности у једној ванпарничној ствари, ванпарнична делатност се обнавља и поступак се наставља да би се остварио циљ због кога је и био покренут.

Привремено обустављање ванпарничне делатности може да настане и у ванпарничном поступку који је покренут предлогом и у ванпарничном поступку који је покренут по службеној дужности. Привремено обустављање ванпарничне делатности може да се јави: као прекид и као застајање са поступком. У ванпарничном поступку, по изричитој дикцији законодавца, нема мировања поступка. Мировање ванпарничног поступка је изричито искључено одредбама закона о ванпарничној процедури СР Србије, СР Македоније, СР Црне Горе, СР Словеније, САП Косова и САП Војводине.¹⁸ Мировање је искључено и у ванпарничним поступцима у брачним и породичним стварима који су у СР Хрватској уређени породичним кодексом (чл. 349. ЗВПОХ).

У оним републикама у којима се још увек примењују правна правила предратног ванпарничног процесног права, ситуација је друкчија. Пошто предратно ванпарнично процесно право није имало посебна правила о привременом обустављању ванпарничног поступка, у овим републикама, сходно се примењују правила Закона о парничном поступку, тако да се привремено обустављање ванпарничног поступка може да јави као: прекид, мировање и застајање са поступком.¹⁹ Иста ситуација важи и у оним савезним ванпарничним поступцима који нису регулисани савезним законима и у којима се примењују предратна правна правила.

У стручној литератури се, међутим, срећу и нешто друкчија мишљења. Наиме, проф. Јухарт сматра да се привремено обустављање ванпарничне делатности јавља само као прекид и као мировање поступка.²⁰ Проф. Јухарт сматра да до мировања поступка може да дође само у оним ванпарничним стварима које су покренуте предлогом. Мировање поступка може да изазове само споразум о мировању поступка јер недолазак на рочиште у ванпарничном поступку, према правним правилима, не спречава ванпарнични суд да поступа нити изазива обустављање ванпарничног поступка у виду мировања. Мировање није могућно, по схватању проф. Јухарта, ни у једностраначким официјелним ванпарничним поступцима јер у

18) Видети чл. 10. ЗВПС, чл. 33. ЗВПМ, чл. 10. ЗВПСАПК, чл. 27. ЗВПСЛ, чл. 11. ЗВПЦГ.

19) Правно правило пр. 21. . .

20) Јухарт, Ј. — **Цивилно неправдно право**, Љубљана, 1970, стр. 91.

њима, по природи ствари, споразум учесника није ни могућан те тако нема разлога који би могли да доведу до мировања. Осим тога, у официјелним ванпарничним поступцима, мировање не може да наступи јер је ограничена диспозиција странака.

Проф. Познић,²¹ међутим, сматра да у ванпарничном поступку мировање и прекид поступка уопште нису могући. Мировање не може да наступи зато што га странке не могу изазвати обостраним изостанком с обзиром на саму конструкцију и спречићна правила ванпарничне процедуре. Сам споразум о мировању, по његовом мишљењу, није допуштен. С друге стране, ванпарнични поступак не може бити прекинут јер он за то не види никакве потребе. У ванпарничном поступку, по његовом мишљењу, може да дође само до застајања са поступком и то у оним ситуацијама у којима суд треба да сачека исход неког другог поступка, као што је то, нпр. случај кад се наследник упућује на парницу у току поступка за расправљање заоставштине:

8. Прекид ванпарничног поступка је вид ванпарничне делатности који предвиђају и регулишу сви закони о ванпарничним поступцима. У оним републикама у којима још увек није кодификовано ванпарнично процесно право и у оним ванпарничним стварима из домена савезног законодавства у којима се примењују правна правила из предратног Закона о ванпарничном поступку, сходно се примењују правила Закона о парничном поступку на која изричито упућује правило из пар. 21. јер Закон о ванпарничном поступку бивше краљевине Југославије у својим општим одредбама није регулисао прекид ванпарничног поступка.²²

9. У ванпарничном процесном праву СР Србије, прекид ванпарничног поступка може да наступи из разлога који су предвиђени у Закону о парничном поступку (арг. из чл. 3. ЗВПС) и из посебних разлога који су предвиђени законом за поједине ванпарничне поступке. Према томе, разлози који изазивају прекид могу да буду општи и универзални, и посебни и специјални.

С обзиром на разлоге који изазивају прекид, и у ванпарничном поступку се разликује прекид поступка *ex lege* и прекид поступка по одлуци суда.

Прекид поступка може да настане и у поступку који је покренут предлогом, и у официјелном ванпарничном поступку.

10. Као и парнични, и ванпарнични поступак се може прекинути због смрти странке под условима који су предвиђени Законом о парничном поступку. Поступак се прекида ако умре учесник у поступку који нема пуномоћника. Међутим, до прекида поступка из овог разлога може да дође само у поступку који је покренут предлогом а не и у официјелном ванпарничном поступку. У официјелном ванпарничном поступку смрт учесника изазива де-

21) Познић, Б. — Грађанско процесно право, Београд, 1980. стр. 463.

22) „У ванпарничном поступку, по предлогу заснованом на одредбама Закона о стамбеним односима САП Војводине, сходно се примењују одредбе ЗПП које се односе на прекид поступка“ (Решење Вишег суда у Новом Саду, Гж 2801/87 од 14. 10. 1987. г., Судска пракса, 3/88, стр. 52).

финитивно обустављање поступка, под условом да се ради о једностраначком ванпарничном поступку, јер је даље поступање беспредметно. Тако се нпр. дефинитивно обуставља, због смрти учесника, поступак за задржавање у здравственој организацији, поступак за лишење пословне способности. Уколико се ради о једностраначком, поступку који је покренут предлогом, смрт странке по природи ствари изазива дефинитивно обустављање поступка кад је у питању статусни или породичноправни ванпарнични поступак. Тако се нпр. дефинитивно обуставља поступак за лишење пословне способности који је покренуо сам учесник (добровољно лишење пословне способности) или поступак за давање дозволе за ступање у брак у случају малолетства.

Поступак се редовно прекида због смрти странке ако се ради о двостраначким, контенциозним ванпарничним поступцима у имовинским ванпарничним стварима (нпр. у поступку за уређење међа).

Ванпарнични поступак који је покренут предлогом може да се прекине и ако странка или њен законски заступник изгубе пословну способност или кад умре законски заступник странке под условима који су предвиђени у Закону о парничном поступку. Губитак пословне способности, као разлог за прекид поступка, има значај и може да изазове прекид поступка само у оним ванпарничним стварима у којима је пословна способност услов за постојање ванпарничне способности, с обзиром на посебна правила која важе у погледу ванпарничне способности.²³

И у официјелном и у поступку који је покренут предлогом, ванпарнични поступак се редовно прекида *ex lege* уколико из одређених разлога дође до престанка рада самог ванпарничног суда из одређених разлога (рат, земљотрес, рушење зграде суда услед елементарне непогоде итд).

11. Ванпарнични поступак може да буде прекинут и по одлуци суда, без обзира да ли је у питању официјелни поступак или поступак по предлогу, због ванредних догађаја, ради решавања по предлогу за враћање у пређашње стање²⁴ или ради решавања претходног питања.

Закони о ванпарничном поступку република и покрајина изричито регулишу и предвиђају да се поступак прекида по одлуци суда ради решавања претходног питања.²⁵

12. И ванпарнични суд може да дође у ситуацију да његова одлука зависи од решења неког претходног питања о томе да ли постоји неко право или правни однос, а о томе питању још није донео одлуку надлежни орган или надлежни суд. Зато су у правилима закона о ванпарничним поступцима предвиђена правила о решавању претходног питања. Правила о решавању претходног питања доста су слична са правилима о решавању претходног питања из Закона о парничном поступку.²⁶

23) Видети детаљно: Станковић, Г. — *op. cit.* стр. 393.

24) Детаљно о томе: Станковић, Г. — *op. cit.* стр. 413.

25) Видети: чл. 24. ЗВПС, чл. 27. ЗВПМ.

26) Детаљно о томе: Станковић, Г. — *op. cit.* стр. 377, Старовић, Б. — Спор и претходно питање у ванпарничном поступку, Право, 1—2/89, стр. 39.

Кад одлука ванпарничног суда зависи од претходног решења прејудицијелног питања, које је по свом карактеру правно питање, ванпарнични суд може сам решити то питање под условом да о њему није одлучено још увек и да законом није друкчије одређено. Ванпарнични суд решава претходно питање сам без обзира што он иначе за то није надлежан. Он ће поступити тако и кад је у току решавање тог питања пред надлежним судом или органом управе али је очигледно да ће тај поступак дуго трајати. Одлука ванпарничног суда о претходном питању има дејство само у конкретном ванпарничном поступку у коме се то питање решава и не прејудицира одлуку о том питању на матичном подручју. Међутим, ако је претходно питање већ решено одлуком надлежног суда или другог надлежног органа, ванпарнични суд не може да решава претходно питање.

Кад је међу странкама спорна чињеница која је важна за решавање претходног питања, ванпарнични суд није овлашћен да решава чињенично питање. Он је дужан да странке упуту да у одређеном року поркену парнични поступак или поступак пред управним органом да би се решило питање о спорном праву одн. правном односу. Рок у коме треба да буде покренут поступак ради решавања претходног питања, по ЗВПС, не може бити дужи од 30 дана. Кад суд буде обавештен да је странка покренула одговарајући поступак, он одлучује да прекине ванпарнични поступак.

Поред општих правила о решавању претходног питања, законом су предвиђена и нека посебна правила о начину решавања претходног питања у одређеним ванпарничним стварима (нпр. у поступку за уређење управљања и коришћења заједничке ствари,²⁷ за деобу заједничке ствари или имовине,²⁸ за уређење међа,²⁹ у оставинском поступку.

Упоређивање одговарајућих одредби из републичких и покрајинских закона о ванпарничном поступку показује да сви закони, осим Закона о ванпарничном поступку САП Војводине, садрже у основи иста општа правила о решавању претходног питања, као што је то предвиђено у ЗВПС. И у погледу посебних правила о решавању претходног питања нема значајних разлика.³⁰

13. У неким посебним ванпарничним поступцима посебно су регулисани случајеви у којима може да дође до прекида поступка по одлуци суда. Тако је прекид поступка посебно предвиђен у поступку ради уређења управљања и коришћења заједничке ствари или у поступку депоновања.³¹

14. У погледу решења о прекиду поступка у ванпарничним стварима важи сходна примена правила Закона о парничном поступку.

27) Чл. 154. ст. 1. ЗВПС.

27) Чл. 150. ст. 1. ЗВПС.

29) Чл. 160. ЗВПС.

30) О томе детаљно: Старовић, Б. — *op. cit*

31) Чл. 145, 146, 219. ЗВПС.

Поступак који је прекинут по одлуци суда да би се решило неко претходно питање, наставља се кад ванпарнични суд буде обавештен да је тај поступак правноснажно окончан или ако странка која је упућена на тај поступак, то не учини у остављеном року (чл. 29. ЗВПС, чл. 27 и 28. ЗВПМ).

Решењем којим је поступак прекинут не завршава се поступак. Због тога се, против правноснажног решења другостепеног суда којим је потврђено решење првостепеног суда којим је ванпарнични поступак прекинут и једна од странака упућена на парницу, не може изјавити ревизија.³²

15. Застајање са поступком је други вид привременог обустављања ванпарничног поступка.

Застајање са поступком, као облик привременог обустављања ванпарничне делатности, није нормирано правилима ванпарничног процесног права, као што је то уосталом случај и са застајањем у парничном поступку,³³ на изричит и генералан начин. У појединим ванпарничним поступцима законодавац је предвидео могућност да дође до застајања са поступком из различитих разлога.

Застајање са поступком изазивају они разлози који не доводе до прекида ванпарничног поступка. До застајања са поступком долази кад постоји потреба да се сачека исход неких активности које имају значај за даље одвијање ванпарничне активности. Разлози који доводе до застајања изазивају застајање судске активности, јер суд ишчекује резултат или исход неких предузетих радњи. До застајања долази фактички или по одлуци самог суда.

Скала разлога који могу да изазову застајање је доста широка и то је, вероватно, и узрок што разлози који изазивају овај вид привременог обустављања ванпарничне делатности нису систематизовани, ни у парничном, ни у ванпарничном процесном праву. До застајања најчешће долази из разлога целисходности, по одлуци суда, или по самом закону.

16. Сви случајеви застајања са поступком у литератури ванпарничног процесног права нису ни систематизовани, ни обрађивани, тако да тај посао тек предстоји. И поред тога, анализа појединих одредаба закона о ванпарничним поступцима открива нам низ случајева у којима може да дође до застајања са поступком.

До застајања са поступком долази нпр. кад суд одреди рок за пријављивање учешћа органу који није покренуо ванпарнични поступак, зато што је поступак већ покренуло неко овлашћено лице, да би он могао да узме учешће у том поступку ако је то потребно ради заштите учесника или друштвених интереса. У том случају, док тече рок за ступање у поступак, суд застаје са поступком да би омогућио да обавештени орган ступи у поступак.

До застајања са поступком долази и кад суд донесе решење о упућивању учесника у парницу одн. на поступак пред управним

32) У том смислу и одлука Врховног суда Србије, Рев. 2383/88 од 21. 12. 88, Судска пракса, 4/89, стр. 55.

33) О застајању у парничном поступку детаљно: Станковић, Г. — *op. cit.* стр. 101, Станковић, Г. — Застајање са поступком, Правни живот 2/88 стр. 249.

органом и остави учесницима рок у коме треба то да учине. Ако учесници у остављеном року покрену парнични или управни поступак, и о томе обавесте ванпарнични суд, он доноси решење о прекиду поступка.

Кад ванпарнични суд утврди да постоје разлози и услови да се одступи од правила *perpetuatio fori* у ванпарничном поступку, он о томе обавештава орган старатељства и застаје са поступком да би му пружио могућност да се изјасни о целисходности евентуалне сврсисходне делегације надлежности и уступања правне ствари другом ванпарничном суду истог степена.

Ванпарнични суд одлучује редовно да застане са поступком кад је потребно да се учеснику постави привремени старалац. Тако ће до застајања увек доћи у поступку за лишење пословне способности. У овом поступку, суд застаје са поступком и кад одлучи да лице према коме се поступак води привремено буде смештено у одговарајућу здравствену организацију кад је по мишљењу лекара неопходно да се утврди његово душевно стање. У овом случају застајање може најдуже да траје три месеца.

До застајања са поступком долази и у оним ванпарничним стварима у којима се врши јавно оглашавање. У тим поступцима суд редовно застаје са поступком и оставља рок предлагачу у коме он треба да депонује износ који је потребан за објављивање огласа. Зависно од резултата страначке радње, поступак може да има различит ток: или се одлучује да се објави оглас или се поступак дефинитивно обуставља јер се сматра да је предлог повучен.

Застајање са поступком настаје и у поступку за амортизацију исправа кад се суд обрати издаваоцу исправе и затражи од њега да се у одређеном року изјасни да ли је исправа чије се поништење захтева била издата и да ли постоје и које сметње за вођење поступка.

Решења из ЗВПС у погледу ситуација у којима долази до застајања са поступком идентична су и у осталим републичким и покрајинским законима.

17. Преглед ставова и решења у републичком и покрајинском ванпарничном процесном праву у погледу привременог обустављања ванпарничне делатности показују да су у питању идентична законодавна решења. Самим тим, намеће се и питање да ли је потребно да постоји осам идентичних решења у осам посебних закона, и у погледу општих правила поступка, и у погледу посебних поступака.

Извршено компаративно истраживање једног ванпарничног института, на једном сегменту ванпарничне материје, намеће као закључак тезу да није било потребно да у свим посебним законима посебно буду садржале идентичне одредбе. Пошто се ради о тзв. паралелном законодавству, било би знатно рационалније да уместо осам закона постоји један закон, а то, свакако, само говори у прилог тези да је неопходан савезни закон о ванпарничном поступку који би могао да обједини идентична решења у својим општим одредбама о општем ванпарничном поступку и да тиме, никако не угрози законодавну сувереност република и покрајина. Савези закон, са општим

правилима поступка, поред неоспорних и несумњивих ефеката на плану уједначавања положаја грађана пред законом и у поступку пред судом, успостављања јединства правног поретка и правне сигурности, и истог квалитета пружања правне заштите, спречио би, како је приметио Белајац³⁴, узалудно траћење стручног рада и интелектуалних снага, којих нема превише, и у републикама и у покрајинама.

34) Белајац, В. — Сарадња суда и органа старатељства у посебним грађанским судским поступцима о брачним и породичним стварима, (докторска дисертација), Загреб, 1985, стр. 43.

Dr GORDANA STANKOVIC
professeur agrégée

SUSPENSION PROVISOIRE DE L'ACTIVITE EXTRAJUDICIAIRE

— Résumé —

Ce traité a pour l'objet la recherche comparative du régime qui dans le Droit yougoslave moderne est valable à l'égard de la suspension provisoire de l'activité extrajudiciaire. Dans le Droit yougoslave moderne neuf subjectifs législatifs rangent la procédure extrajudiciaire et c'est pourquoi qu'on s'impose le besoin de faire une solide analyse critique de certains instituts du Droit extrajudiciaire de procès, des raisons théoriques et des raisons pratiques, pour qu'on puisse répondre à la question s'ils sont dans le sphère de la législation, soi-disant parallèle, régularisés d'une façon identique ou s'ils ne le sont pas et s'ils ne le sont pas en quoi consistent ces différences et par quoi sont-elles motivées.

L'auteur a fait l'analyse de la suspension provisoire de l'activité extrajudiciaire chez tous les neuf systèmes extrajudiciaires de procès en RSFY. Dans les lois des républiques et des provinces sur la procédure extrajudiciaire la suspension provisoire apparaît comme cession et comme arrêt. La comparaison des dispositions correspondantes des lois de républiques et de provinces sur la procédure extrajudiciaire montre que toutes les lois contiennent dans le fond les mêmes règles générales et les solutions législatives identiques.

La recherche faite, d'après l'opinion de l'auteur, on impose comme conclusion la thèse qu'il serait plus rationnel d'avoir au lieu de huit une seule loi qui pourrait dans ses dispositions générales, unifier les solutions identiques sur la procédure extrajudiciaire et ne pas menacer la souveraineté des républiques et des provinces dans leur compétence législative. La loi fédérale avec les règles généralisées et universelles de la procédure contribuerait à l'unification de la position des citoyens devant la loi et le tribunal établirait l'unité de l'ordre juridique et rendrait possible la sécurité juridique et la réalisation de la même qualité de la protection juridique sur tout le territoire de la RSFY.